

Портфель завдань для дисциплін економіко-математичного циклу включає такий зміст завдань, який може забезпечити підготовку до поточних аудиторних занять, пошуково-аналітичну роботу, наукову роботу студентів.

Індивідуальна робота на кафедрі проводиться під керівництвом викладача за окремим розкладом, який доводиться до відома студентів на початку вивчення дисципліни. На індивідуальних заняттях студент може отримати відповіді на всі питання, що пов'язані з вивченням дисципліни та розвитком індивідуальних творчих здібностей. Разом з тим індивідуальна робота необхідна для перевірки та захисту індивідуальних завдань студентів.

Розглядаючи особливості самостійної та індивідуальної роботи на кафедрі необхідно звернути увагу на певні проблемні питання.

По-перше, проведення практичних та індивідуальних занять повинно бути організовано в малих групах. Дисципліни економіко-математичного циклу вивчаються за комп'ютерної підтримки і проводяться у комп'ютерних класах. Проведення занять, коли група має 25—30 студентів, а комп'ютерів у класі 13—15, не може бути ефективним.

По-друге, виходячи із особливостей дисциплін кафедри, індивідуальна робота повинна складати не менше 20 % від загального обсягу.

По-третє, нормативна дисципліна «Економіко-математичне моделювання» включає основні аспекти трьох окремих дисциплін – математичного програмування, економетрії та ризикології. Вивчення основ цієї дисципліни у одному семестрі є не ефективним, оскільки портфель індивідуальних завдань занадто переобтяжений.

*Т. О. Терещенко, проф.,*

*Т. П. Романюк, доц.,*

кафедра економіко-математичних методів

### **ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ Й ІНДИВІДУАЛЬНО-КОНСУЛЬТАТИВНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ»**

Перед вищою економічною школою України поставлені стратегічні завдання системних перетворень щодо її модернізації і гармонізації за кращими світовими та європейськими нормами й освітніми стандартами, які закріплені в Болонській декларації.

Для вирішення цих завдань провідними фахівцями ВНЗ наводяться наступні основні системні напрямки:

- фундаменталізація освіти;
- індивідуалізація навчальної діяльності і підвищення ролі самостійної роботи;
- випереджальний характер усієї системи освіти.

З огляду на зазначену тему нашого повідомлення виокремимо **індивідуалізацію навчання та підвищення ролі самостійної роботи** як одну з основних складових розвитку креативного мислення і значного підвищення рівня якості успішності навчання студентів.

Індивідуалізація навчання є нагальною потребою сьогодення і передбачає надання можливості кожному студенту самостійно вибирати рівень вивчення дисциплін та їх перелік понад нормативного (обов'язкового), котрий передбачений навчальним планом, залежно від поставлених потреб і можливостей студента.

Самостійна робота студентів тісно пов'язана з індивідуальним навчанням і є однією з найважливіших складових з усіх видів занять. Викладачами і провідними вченими ВНЗ України неодноразово підкреслювалось, що першим завданням теперішнього часу усілякої вищої школи, в тому числі й економічної, є не стільки набуття студентами суми знань, не стільки осучаснення їх інформативно, як здатністю самостійно оволодівати знаннями, самостійно приймати рішення за конкретними економічними проблемами, враховуючи складність, мінливість, динамічність ринкового середовища, а отже **навчитися вчитися** (незалежно від майбутнього фаху студента).

Дисципліна «Економіко-математичне моделювання», яка є однією з системотворчих дисциплін фундаментальної підготовки фахівців з економіки, за новими навчальними планами вивчається на другому курсі і, як показав досвід чотирьохрічного її викладання (щодо її змісту, структури і обсягів), не досягає своєї мети, а саме: **набуття студентами фундаментальних знань щодо інструментарію математичного моделювання, оволодіння системою економіко-математичних моделей, здійснення економічного аналізу результатів розв'язку тієї чи іншої задачі після побудови моделі й реалізації на ПЕОМ.**

Досягнення цієї мети залежить від цілої низки факторів, котрі мають місце у процесі ефективного формування сучасного фахівця з економіки різного профілю.

Керівництво і провідні викладачі кафедри економіко-математичних методів на науково-методичних конференціях КНЕУ на протязі останніх років, з періоду введення Болонського формату

навчання (при позитивному сприйманні його основних засад), наголошували на особливостях вивчення і засвоєння дисциплін економіко-математичного циклу. Перш за все наголос робився на організації індивідуальної й самостійної роботи.

Успішне засвоєння змісту дисципліни «Економіко-математичне моделювання» в більшій мірі залежить від уміння кожного студента самостійно працювати над навчальною літературою, мати базові знання з математики і економічних дисциплін, **обов'язково** бути присутнім як на лекціях, практичних, так і на індивідуальних заняттях під керівництвом викладача, які проводяться додатково поза аудиторією. Основним результатом цієї роботи має бути засвоєння **базових знань** з економіко-математичного моделювання і, як головне, виробити уміння і навички реалізації на ПЕОМ розв'язку різного типу моделей, їх аналізу. Студенту мало розуміти те, що він вчить, потрібно **вміти** застосовувати знання для прийняття рішень. Отже, потрібно систематично, послідовно набувати знання з інструментарією економіко-математичного моделювання. Викладач має «бачити» кожного студента на практичних заняттях, який працює самостійно на ПЕОМ, чого в наших умовах організації занять, як правило, не досягається (в групі студентів — 25—27 осіб), і студенти сидять по 2—3 особи за комп'ютером або зовсім відсутні. Звідси випливає — повальне копіювання самостійних робіт, не здатність відповісти на елементарні питання з даної дисципліни.

В січні 2008 року 109 студентів спец. 6201 другого курсу екзамеувались з дисципліни «Економіко-математичного моделювання».

З них:

39 осіб або 36 % одержали відмінно і добре;

23 особи або 22 % — задовільно;

47 осіб або 42 % — незадовільно (з них — 23 особи мають повторний курс)

Аналізуючи результати іспитів, слід зауважити, що 47 студентів, котрі одержали незадовільні оцінки, не відвідували як лекції, так і практичні й індивідуальні заняття і мали, як правило, нульовий бал за результатами поточного контролю. Виникає питання — чи спроможні ці студенти скласти іспит з даної дисципліни, і чи потрібно їх допускати до іспиту?

Наведемо шляхи удосконалення організації навчального процесу з дисциплін економіко-математичного напрямку, які, на нашу думку, можуть значно покращити їх засвоєння і усвідомити значення цих дисциплін для сучасного фахівця з економіки:

— Нормативний курс «Економіко-математичне моделювання» пропонується вивчати на третьому курсі (п'ятий семестр) або, як виняток — у четвертому семестрі другого курсу, коли студенти в більшій мірі оволодіють знаннями з економічних дисциплін (як предметної області для економіко-математичного моделювання). Необхідно переглянути структуру існуючого курсу шляхом виокремлення його другої частини в окрему дисципліну «Економетрія»;

— організація практичних занять, які проводяться у комп'ютерних класах КНЕУ, має відбуватись **тільки малими групами**. Це дозволить кожному студенту самостійно виконувати завдання і набути певних практичних навичок для засвоєння основних етапів економіко-математичного моделювання, проведення економічного аналізу розв'язку моделей і адаптації результатів прийнятого рішення до реального економічного середовища, чого з групою 25—27 осіб досягти просто неможливо, що суттєво відбивається на успішності й якості навчання;

— ввести обов'язкове відвідування всіх видів навчального процесу;

— не допускати до складання іспиту студентів з нульовими результатами за поточною успішністю.

*Г. С. Тесленко, канд. екон. наук, доц.,  
кафедра інформаційних систем в економіці*

## **ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ У ВНЗ**

Завдання інновацій у вищій школі полягає у підвищенні інтенсивності і ефективності діяльності ВНЗ, у тому числі в науково-методичному напрямку.

В сучасних умовах інтенсифікація науково-методичної роботи у вузах здійснюється в різних аспектах. Основними із них, на наш погляд, є реалізація взятих зобов'язань з впровадження положень Болонської декларації 1999 р., удосконалення використання навчальних комп'ютерних технологій, пошукові дослідження на царині методик викладання та проведення практичних і лабораторних занять тощо.